

Tuomioistuinvirasto 13.3.2020

Koronavirus-epidemian vuoksi annettava ohje tuomioistuimille

1. Soveltamisala: tuomioistuimet

2. Mihin liittyy: TIV:n ohje 4.3.2020 ja muut viranomaisohjeet

3. Yleistä

Epidemiatilanteeseen soveltuvat lähinnä TartuntatautiL:n säännökset, vasta pandemiatilanteessa (maailmanlaajuinen epidemia) voidaan ottaa käyttöön valmiuslain mukaisia poikkeusvaltuuksia, kuten liikkumisrajoituksia ja terveydenhuollon pakottavia poikkeusjärjestelyjä jne. Suomessa valmiuslain poikkeusvaltuuksia ei ole käytetty aikaisemmin. Nyt niitä harkitaan.

Terveyden – ja hyvinvoinnin laitos antaa kansalaisia koskevia epidemiaohjeita ja ulkoministeriö matkustusohjeita.

Terveystalolla on useita järjestelyjä menettelytavoista, mm. puhelinkonsultaation perusteella myönnettävät sairauslomat.

4. Tuomioistuimen lainkäyttötoiminta

4.1 Lähtökohdat

Lähtökohta tuomioistuimien toiminnalle on, että ne ovat yhteiskunnan turvallisuuden ja oikeusvarmuuden kannalta keskeisiä viranomaisia. Näin ollen poikkeuksellisissa oloissakin niiden toiminta tulee turvata mahdollisuuksien mukaan.

Istunnon peruuttaminen on puheenjohtajan päätettävissä. Epidemiatilanteessa laamannin velvollisuus on huolehtia koko viraston työjärjestelyistä ja yhdenmukaisesta toiminnasta istuntojen järjestämisessä. Asiaa on syytä käsitellä viraston johtoryhmässä, samoin myös asioiden tarvittavaa priorisointia.

4.2 Asioiden käsittelyjärjestyksen priorisointi

Vireillä olevien ja vireille tulevien asioiden käsittelyn osalta joudutaan tekemään priorisointia. On syytä varautua siihen, että toimintaedellytykset saattavat jatkossa edelleen heikentyä. Toiminta on järjestettävä sillä ajatuksella, että oikeuden- ja viranhoito voi tapahtua kenenkään terveyttä vaarantamatta ja asianmukaista varovaisuutta noudattaen. Joissakin tapauksissa vireille saapuva asia (esimerkiksi pakkokeino) on saatettava normaalilaajuudessa alusta loppuun, kun taas joissakin tilanteissa riittävä tuomioistuimen toimenpide on esimerkiksi vanhentumisen katkaiseminen tai muu tiedoksianto.

Yleisesti ottaen vapaudenmenetystä koskevat asiat ja ihmisten perus- ja ihmisoikeuksiin liittyvät kysymykset (vapaus, yksityiselämä, perhe-elämä, ruumiillinen koskemattomuus, turvallisuus, toimeentulo, terveys ja sairaudenhoito) tulee nostaa etusijalle. Samoin lasten ja muiden yhteiskunnan erityisessä suojeluksessa olevien luonnollisten henkilöiden etujen turvaaminen nousee keskeiseksi priorisointikriteereiksi, samoin kuin kiireelliset ja määräaikoihin sidotut asiat. Rikosvastuun toteuttaminen, tavanomaiset hallinto- ja muut asiat sekä yksityisoikeudelliset riidat, samoin kuin kiireettömät hakemus- ja valitusasiat voitaneen lähtökohtaisesti jättää odottamaan tilanteen rauhoittumista.

Etusijalle asetettavat asiaryhmät

Tuomioistuinviraston näkemyksen mukaan toiminnassa on tällä hetkellä syytä keskittyä vain tärkeimpien asioiden hoitamiseen. Tällaisia ovat lähinnä:

- *Pakkokeinoasiat*
- *Ulkomaalaisen säilöön ottamista koskevat asiat*
- *Luovuttamista koskevat asiat*
- *Väliaikais määräyspyynnöt*
- *Täytäntöönpanon keskeyttämistä tai kieltämistä koskevat pyynnöt*
- *Turvaamistoimihakemukset*
- *Lasten huolto- ja tapaamista ja niiden täytäntöönpanoa koskevat riidat*
- *Edunvalvontaa koskevat mahdollisesti kiireelliset asiat*
- *Lähestymiskieltoasiat, erityisesti poliisin määräämä perheen sisäinen ja poliisin määräämä väliaikainen*
- *Vangitun vastaajan rikosasiat*
- *Rikosasiat, joissa vanhentuminen lähellä (syytä pyrkiä estämään vanhentuminen haasteen tiedoksiannolla)*
- *Syyteoikeuden jatkamista koskevat pyynnöt*
- *Konkurssiin asettaminen ja yrityssaneerausasiat*
- *Muut laissa kiireelliseksi määrätyt asiat*
- *Hallinto-oikeuksissa kiireelliset toimenpiteet tai täytäntöönpanon kieltäminen esimerkiksi lastensuojelu, tartuntatautilain mukaiset asiat, ulkomaalaisasia, huostaanotto ja kiireelliset sijoitukset, pakkohoito*
- *Muutoksenhakuasteissa ja erityistuomioistuimissa niiden erityisalal huomioon ottaen kiireellisiksi katsottavat tilanteet*

Kaikissa kiireellisissä asioissa toimitaan tilanteen mukaan tapauskohtaisesti.

4.3 Istuntojen peruuttaminen

Asioissa, joissa istuntopäivä on jo sovittu ja kutsut annettu tiedoksi, asianosaisille, kuultaville, syyttäjille, asiamiehille ja tulkeille on ilmoitettava henkilökohtaisesti mahdollisesta peruutuksesta. Erityisesti istunnot, joihin on määrätty istuntopäivät maaliskuu-toukokuulle, on syytä ottaa heti työn alle ja aloittaa asiaan osallisten tavoittelemisen, mikäli peruuttamiseen päädytään.

Istunnon peruuttamista harkittaessa lienee syytä kiinnittää huomiota ainakin jutun vaatimaan henkilömäärään, asian tärkeyteen tai kiireellisyyteen asianosaisten näkökulmasta, asianosaisten perusteltuihin näkemyksiin tilanteesta, sekä puhelin- tai videokuulemisen soveltuvuuteen.

Valmisteluistunnot voidaan usein järjestää etäyhteyksin.

Joka tapauksessa asianosaisia tulee informoida riittävästi siitä, miten heidän tulee toimia ja mitä heidän terveytensä turvaamiseksi on tuomioistuimessa tehty, mikäli istunto joka tapauksessa katsotaan tarpeelliseksi järjestää. Erityisesti riskiryhmiin kuuluvien asiaan osallisten kohdalla on syytä välttää saapumista istuntopaikalle.

Syyttäjiltä tai asianosaisilta tuleviin peruutuspyyntöihin on syytä suhtautua myönteisesti.

4.4 Muut toimenpiteet

Tiedoksiantojen peruuttamista kevään ja alkukesän istuntoihin on syytä harkita. Riskiryhmien tiedoksiannoissa on syytä välttää haastemiehen henkilökohtaista fyysistä yhteydenottoa. Erityisesti on syytä harkita esim. laitoshoidossa olevien ja vanhustenhuollon piiriin kuuluvien haastamisen välttämistä toistaiseksi.

Valmistelevia toimenpiteitä tuomioistuimissa voidaan resurssien salliessa jatkaa.

5. Tuomioistuimen hallinto

Tavoitteena on tuomioistuimen toiminnan jatkaminen epidemiasta huolimatta. Toimintaa joudutaan rajoittamaan ja henkilöstön käyttöä järjestelemään. Asiakaspalvelun jatkuvuus tulee turvata.

Tuomioistuimen hallinnossa käytetään samoja keinoja henkilöstöasioiden järjestämiseksi kuin muissakin valtion tehtävissä. Näistä valtiovarainministeriön ohje kattaa tärkeimmät.

Valtiovarainministeriön ohjeiden mukaan Koronaviruksen aiheuttamassa tilanteessa toimitaan virkaehtosopimusten normaalikeinoin. Sairauspoissaolojen hyväksymiseen on toteutettu VES:n lievennys, jonka mukaan viiden päivän poissaolo on hyväksyttävissä oman ilmoituksen perusteella, seitsemän päivän terveydenhoitajan todistuksella ja pidemmissä tarvitaan lääkärintodistus.

Karanteeniin asettaminen rinnastetaan sairauslomaksi, vaikka virkamies ei olisikaan sairas.

Jos työnantaja määrää virkamiehen pois työpaikalta tartuntaepäilyn perusteella, on virkamiehellä tällöin oikeus palkkaukseen poissaolon ajalta normaalisti. Poissaolo ei ole tällöin sairauslomaa, vaan siihen voidaan liittää työvelvoite.

Valtiovarainministeriön tarkempi ohje on liitteenä (LIITE).

Tuomioistuin määrää etätyöstä viraston työjärjestyksen mukaisesti.

Tuomioistuimen hallinnon on huolehdittava oman palvelusivunsa tietojen ajantasaisuudesta sekä varmistuttava että intranetissä on riittävä ohjeistus henkilöstölle noudatettavista toimintatavoista.

Tuomioistuinvirasto on laatinut luonnokset tiedotteesta asiakkaille ja sidosryhmille.

6. Muita kysymyksiä

Tilat

Tilojen eriyttäminen siten, että henkilöstö ja asiakkaat eivät pääse samoihin tiloihin, käytä samoja kulkuteitä. Väliaikaiseen väliseinien tms. rakentamiseen ei ole merkittäviä mahdollisuuksia, joten järjestelyjä on harkittava paikallisten mahdollisuuksien mukaan.

Videolaitteiden määrän mukaisesti voidaan tutkia mahdollisuuksia videuhuoneiden lisäämiseksi.

Etäkäyttöyhteyksien parantaminen

Valtori on ilmoittanut, että etäkäyttöyhteyksien kaistaa voidaan yksittäistapauksessa tilata Valtorilta lisää. Tilauspiste ilmoitetaan myöhemmin.

Kotoa tehtävän etätyön ongelmaksi näyttää nousevan verkon kapasiteetti, jota tulee säästää.

Toimintaohjeita etätyöhön (Valtorin ja ministeriön ohjeisiin perustuen)

- Korona-virusepidemia saattaa lisätä etätyötarvetta ja sitä myötä suojatun etäyhteyden kuormitusta huomattavasti normaalitilanteesta. Etäyhteyksien verkkokapasiteetti on rajallinen.
- Käyttäjät voivat itse tässä poikkeustilanteessa vähentää etäyhteyksien kuormitusta.
- **Etäyhteyksien kuormitusta voi vähentää käyttämällä VPN-yhteyttä vain tarvittaessa ja jaksottaen.**
 - o Käytännössä Kaukoon kannattaa kirjautua vain tarvittaessa ja kirjautua ulos, kun yhteyttä ei tarvitse.
- Käytäthän suojattua yhteyttä vain työhösi liittyviin, välttämättömiin asioihin.
- **Etäyhteyden kuormitusta voit lisäksi vähentää esim. seuraavilla keinoilla:**
 - o Älä käytä kokouksissa videokuvaa
 - o Vältä mahdollisuuksien mukaan suurikokoisten tiedostojen kopioimista, lataamista, tallentamista tai tulostamista VPN-yhteyden kautta.
 - o Mahdollisuuksien mukaan tee VPN-yhteyttä edellyttävä työ ruuhkaisimman ajan (noin (klo 8–16) ulkopuolella.
- Skype toimii myös ilman Kaukoa
 - o **Ilman Kaukoa Skypeä saa käyttää vain julkisen tiedon käsittelyyn**
 - o Varmista ennen kuin liityt kokoukseen, että sinulla on aktivoitu Kauko tai jos välität tietoa, että sekä sinulla että vastaanottajalla on Kauko aktivoitu.

Yhteistyökumppanit

Yhteistyökumppaneita on syytä ohjeistaa oman toiminnan muutoksista.

Siivoussopimuksen tilapäisistä muutoksista on syytä neuvotella palveluntuottajan kanssa.

Työterveyshuolto on siirtynyt painotetusti sähköiseen asiointiin ja puhelimitse tehtäviin konsultaatioihin, ks. tarkemmin Terveystalon viestintä.

Muiden palveluntarjoajien työntekijät saavat ohjeistuksen omilta työnantajiltaan.

Matkat ja koulutus ym.

Työmatkojen osalta noudatetaan VM:n ohjetta pidättäytyä muista kuin välttämättömistä työmatkoista.

Koulutuksiin osallistumisesta tiedotetaan erikseen sovittujen koulutusten osalta ja yleisesti intranetin kautta. Lähtökohtaisesti Tuomioistuinvirasto siirtää koulutukset etäosallistumiseen perustuvaksi skype/videosiltakoulutukseksi. Kaikkien koulutusten osalta näin ei voida tehdä ja tällöin koulutus siirretään tai peruutetaan. Koulutuksiin jo ilmoittautuneita informoidaan erikseen. Koulutukseen ilmoittautuneiden on syytä odottaa koulutuskohtaisia lisätietoja eikä toistaiseksi peruuttaa osallistumistaan.

Lisäkustannukset erityisjärjestelyistä ja mahdollinen valtion lisäbudjettimenettely informoidaan myöhemmin TIV:sta.

Tiedottaminen henkilöstölle ja asianosaisille

Henkilöstöasioiden info lisätään hallinnonalan intranettiin ensi viikon alussa.

Ohessa on luonnos tiedotteeksi tuomioistuimissa asioiville ja muille asianosaisille (LIITE)

POHJA TIEDOTTEEKSI KANSALAISILLE:

Koronaviruksesta aiheutuu tuomioistuimen toimintaan rajoitteita

Tuomioistuimet ovat yhteiskunnan keskeisiä palveluja ja niiden on huolehdittava kansalaisten oikeusturvasta kaikissa tilanteissa. Samanaikaisesti myös tuomioistuinten on omalta osaltaan osallistuttava toimiin koronaviruksen leviämisen hillitsemiseksi.

Tuomioistuimet voivat joutua priorisoimaan tehtäviään ja rajoittamaan toimintaansa ottaen kuitenkin huomioon asianosaisten ja yhteiskunnan välttämättömät oikeusturvatarpeet. Tämä tarkoittaa, että joidenkin asioiden käsittelyä lykätään ja jo sovittuja istuntoja peruutetaan. Toiminnan muuttuminen tulee yleisesti pidentämään käsittelyaikoja.

Tuomioistuimet viestivät muutoksista toiminnassaan omilla palvelusivuillaan.

Jo sovitut istutokäsittelyt:

Mikäli olet sairauden vuoksi estynyt saapumasta oikeudenkäyntiin, johon sinut on kutsuttu, ota välittömästi yhteyttä kutsussa mainittuun yhteyshenkilöön puhelimitse tai sähköpostitse. Yhteyden asian käsittelijään saa aina myös kutsusta ja tuomioistuimen palvelusivulta löytyvän sähköpostiosoitteen kautta.

Istutokäsittelyjen mahdollisista peruutuksista ja muutoksista ilmoitetaan kutsuille henkilökohtaisesti.

Lisätietoa istutokäsittelystä antavat myös kutsussa mainitut yhteyshenkilöt. Lisätietoja voi kysyä myös kutsusta ja viraston palvelusivuilta löytyvän tuomioistuimen sähköpostiosoitteen kautta.

Muu asiointi tuomioistuimessa:

Tuomioistuimen asiakaspalvelu toimii normaalisti, ellei tuomioistuimen omalla palvelusivulla ole ilmoitettu poikkeusaikatauluista. Mahdollisuuksien mukaan tulisi asiointissa ensisijaisesti käyttää puhelinta ja sähköpostia.

Tartunnalta suojautuminen tuomioistuimessa:

Tuomioistuimessa asioitaessa on pidettävä huolta hyvästä käsi- ja yskimishygieniasta ja toimittava muutoinkin terveysviranomaisten antaman ohjeistuksen mukaisesti. Tuomioistuinten omat työntekijät noudattavat samoja ohjeita. Tuomioistuimessa tulee noudattaa myös mahdollisia lisäohjeita esimerkiksi tiloissa liikkumiseen liittyen.

Coronaviruset medför begränsningar i domstolens verksamhet

Domstolarna är samhällsviktiga tjänster och de ska värna om medborgarnas rättsskydd i alla situationer. Samtidigt måste också domstolarna för sin del bidra till åtgärder för att hindra en fortsatt spridning av coronaviruset.

Domstolarna kan bli tvungna att prioritera sina uppgifter och begränsa sin verksamhet, dock med beaktande av parternas och samhällets nödvändiga rättsskyddsbehov. Detta innebär att behandlingen av vissa ärenden skjuts upp och att de redan överenskomna sammanträdena ställs in. Ändringarna i verksamheten kommer i allmänhet att förlänga behandlingstiderna.

Domstolarna informerar om ändringarna i sin verksamhet på sina egna webbplatser.

Rättegångar som redan har ett handläggningsdatum:

Om du på grund av sjukdom är förhindrad att infinna dig vid den rättegång till vilken du har kallats, kontakta omedelbart den kontaktperson som nämns i kallelsen per telefon eller e-post. Kontakt med handläggaren fås alltid också via e-postadressen på inbjudan och domstolens tjänstesida.

De som mottagit en kallelse till rättegång underrättas personligen om eventuella återkallelser av eller ändringar i behandlingen.

Ytterligare information om sessionsbehandlingen ges också av de kontaktpersoner som nämns i kallelsen. Mer information och kan också begäras via e-postadressen på inbjudan och ämbetsverkets webbsidor.

Uträttande av andra ärenden vid domstol:

Domstolens kundservice fungerar normalt, om inte undantagstidtabeller har meddelats på domstolens egen webbplats. I mån av möjlighet ska man i första hand använda telefon och e-post vid uträttandet av ärenden.

Skydd mot smitta i domstol:

Vid skötseln av ärenden i domstol ska man sörja för god hand- och hosthygien och även i övrigt följa de anvisningar som hälsovårdsmyndigheterna gett. Domstolarnas egna anställda följer samma anvisningar. Vid domstolen ska man också följa eventuella ytterligare anvisningar gällande t.ex. hur man kan röra sig i lokalerna.

POHJA TIEDOTTEEKSI SIDOSRYHMILLE :

Vastaanottajat: Esimerkiksi paikallinen syyttäjävirsto, oikeustulkit, asianajajat ja oikeudenkäyntiavustajat, oikeusaputoimistot

Koronaviruksesta aiheutuu tuomioistuimen toimintaan rajoitteita.

Tuomioistuimet ovat yhteiskunnan keskeisiä palveluja ja niiden on huolehdittava kansalaisten oikeusturvasta kaikissa tilanteissa. Samanaikaisesti myös tuomioistuinten on omalta osaltaan osallistuttava toimiin koronaviruksen leviämisen hillitsemiseksi.

Tuomioistuimet voivat joutua priorisoimaan tehtäviään ja rajoittamaan toimintaansa ottaen kuitenkin huomioon asianosaisten ja yhteiskunnan välttämättömät oikeusturvatarpeet. Tämä tarkoittaa, että joidenkin asioiden käsittelyä lykätään ja jo sovittuja istuntoja peruutetaan. Toiminnan muuttuminen tulee yleisesti pidentämään käsittelyaikoja.

Tuomioistuimet viestivät muutoksista toiminnassaan omilla palvelusivuillaan.

Jo sovitut istutokäsittelyt:

Terveysperusteisiin peruutuspyyntöihin suhtaudutaan myönteisesti. Sairaana tai altistuneena ei ole syytä saapua istutokäsittelyyn.

Käsittelyjen mahdollisista peruutuksista ja muutoksista ilmoitetaan kutsun saaneille asianosaisille ja todistajille henkilökohtaisesti. Asiaan liittyvät muut henkilötahot – syyttäjät, avustajat, tulkit – pyritään tavoittamaan henkilökohtaisesti tai sähköpostitse, mutta tarvittaessa on mahdollista ja jopa suotavaa olla vireillä olevan asian tai muun tiedustelun osalta suoraan yhteydessä tuomioistuimeen. Tiedusteluihin vastataan mahdollisimman pian.

Muu asiointi tuomioistuimessa:

Tuomioistuimen asiakaspalvelu toimii normaalisti, ellei tuomioistuimen omalla palvelusivulla ole ilmoitettu poikkeusaikatauluista. Mahdollisuuksien mukaan tulisi asiointissa käyttää ensisijaisesti puhelinta ja sähköpostia.

Tartunnalta suojauminen tuomioistuimessa:

Tuomioistuimessa asioitaessa on pidettävä huolta hyvästä käsi- ja yskimishygieniasta ja toimittava muutoinkin terveysviranomaisten antaman ohjeistuksen mukaisesti. Tuomioistuinten omat työntekijät noudattavat samoja ohjeita. Tuomioistuimessa tulee noudattaa myös mahdollisia lisäohjeita esimerkiksi liittyen tiloissa liikkumiseen.

MALL FÖR MEDDELANDE TILL RÄTTSLIGA AKTÖRER:

Mottagare: Exempelvis lokalt åklagarämbete, rättstolkar, advokater och rättegångsbiträden, rättshjälpsbyråer

Coronaviruset medför begränsningar i domstolens verksamhet

Domstolarna är samhällsviktiga tjänster och de ska värna om medborgarnas rättsskydd i alla situationer. Samtidigt måste också domstolarna för sin del bidra till åtgärder för att hindra en fortsatt spridning av coronaviruset.

Domstolarna kan bli tvungna att prioritera sina uppgifter och begränsa sin verksamhet, dock med beaktande av parternas och samhällets nödvändiga rättsskyddsbehov. Detta innebär att behandlingen av vissa ärenden skjuts upp och att de redan överenskomna sammanträdena ställs in. Ändringarna i verksamheten kommer i allmänhet att förlänga behandlingstiderna.

Domstolarna informerar om ändringarna i sin verksamhet på sina egna webbplatser.

Rättegångar som redan har ett handläggningsdatum:

Begäran om inställelse av handläggning som beror på grunder som hänför sig till hälsa kommer att bemötas med förståelse. Det finns ingen orsak att infinna sig i rätten då man är sjuk eller då man skäligen kan antas ha blivit utsatt för viruset.

Eventuella inställelser av förhandlingar och andra ändringar meddelas personligen parter och vittnen som blivit kallade. Övriga i saken delaktiga – åklagare, biträden, tolkar – kommer att informeras personligen eller per e-post, men dessa aktörer kan också självmant vara i kontakt med domstolen då det gäller förfrågningar om anhängiga ärenden. Förfrågningar besvaras så fort som möjligt.

Uträttande av andra ärenden vid domstol:

Domstolens kundservice fungerar normalt, om inte undantagstidtabeller har meddelats på domstolens egen webbplats. I mån av möjlighet ska man i första hand använda telefon och e-post vid uträttandet av ärenden.

Skydd mot smitta i domstol:

Vid skötseln av ärenden i domstol ska man sörja för god hand- och hosthygien och även i övrigt följa de anvisningar som hälsovårdsmyndigheterna gett. Domstolarnas egna anställda följer samma anvisningar. Vid domstolen ska man också följa eventuella ytterligare anvisningar gällande t.ex. hur man kan röra sig i lokalerna.